

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE  
Fakulta tělesné výchovy a sportu



# Názory českých hráčů a hráček na streetball

Diplomová práce

**Vedoucí diplomové práce:**

PaedDr. Michal Velenský, Ph.D.

**Zpracoval:**

Marcel Faul

*PRAHA, duben 2009*

## **ABSTRAKT**

### **Název práce:**

Názory českých hráčů a hráček na streetball

### **Cíle práce:**

Cílem naší práce je analýza současného stavu streetballu ve světě a v České republice a zjištění názorů hráček a hráčů na streetball a důvody jejich přechodu od basketballu ke streetballu.

### **Metodika práce:**

Analýza současného stavu streetballu by měla ve výsledku vytvořit první oficiální studii na toto téma v České republice a pomoci se tak lépe orientovat v této sportovní hře. Na základě získaných dat zjistíme, co vede hráče basketbalu k přechodu ke streetballu. Výsledky bychom chtěli použít k propagaci této sportovní hry a ke zvýšení zájmu o ni mezi veřejností.

### **Výsledky:**

Naše práce víceméně potvrdila naše hypotézy. Chtěli jsme zjistit nakolik je streetball pro basketbalové hráčky a hráče atraktivní. Z našeho dotazníkového šetření se potvrdilo, že se hráči streetballu věnují velmi často, dokonce jej mnozí upřednostňují před basketbalem především v letní sezóně, případně ho minimálně vítají jako příjemnou změnu v tréninku.

### **Klíčová slova:**

Basketbal, streetball, volnost, radost z pohybu, fair play.



## **ABSTRACT**

### **TITLE**

Czech players opinions of streetball

### **AIM**

The aim of this diploma thesis is to analyze an actual situation of streetball in the world and in Czech republic and also to find Czech players opinions of streetball and find the reasons why the basketball players give priority to streetball.

### **METHODOLOGY OF THESIS**

In result our analysis should be the first official study of this subject in Czech Republic and could help to better orientation in this sport. Thanks to results of our questionnaire we will find the reasons why basketball players prefer streetball. These results we would like to use like a propagation of this sport in Czech Republic and help to put up interest of public in this sport.

### **RESULTS**

Our thesis confirmed more or less our hypothesis before. We wanted to find how the streetball is attractive for basketball players. Our questionnaire confirmed that they plays the streetball often and majority of them prefer it especially in the summer-time or minimally they appreciates it like a good change in training,

### **KEY WORDS**

Basketball, streetball, freedom, delights un movement, fair play.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a jiné zdroje, které jsem použil.

*Fal Matel*

V Praze, dne 13. 4. 2009

Marcel Faul

Děkuji touto cestou především PaedDr. Michalovi Velenskému, Ph.D., pod jehož vedením jsem diplomovou práci zpracoval. Dále děkuji všem hráčkám a hráčům, kteří se zúčastnili mého dotazníkového šetření.

Marcel Faul

Svoluji k zapůjčení své diplomové práce ke studijním účelům. Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatelů, kteří musejí pramen převzaté literatury řádně citovat.

Jméno a příjmení:

Datum vypůjčení:

Poznámka:

# OBSAH

ÚVOD .....	8
1 CÍLE .....	9
2 HISTORIE.....	10
2.1 Historie basketbalu .....	100
2.2 Historie streetballu.....	144
3 AKTUÁLNÍ SITUACE VE STREETBALLU .....	17
3.1 Ve světě .....	17
3.1.1 Soutěže.....	18
3.1.2 Družstva .....	18
3.2 V České republice.....	19
3.2.1 Soutěže.....	20
3.2.2 Družstva .....	22
4 PRAVIDLA.....	25
4.1 Stručná pravidla basketbalu.....	25
4.1.1 Utkání a hřiště .....	25
4.1.2 Vybavení .....	277
4.1.3 Družstva .....	277
4.1.4 Pravidla hry .....	288
4.2 Pravidla streetballu .....	300
4.2.1 Modifikace streetballu .....	322
4.3 Zásadní rozdíly v pravidlech .....	344
5 PROČ STREETBALL A NE BASKETBAL.....	366
5.1 Dotazník.....	39
5.2 Vyhodnocení.....	40
6 PROČ BASKETBAL A NE STREETBALL.....	411
6.1 Náhled do problematiky přechodu hráčů.....	411
6.2 Ruzyně Aviators .....	433
6.3 Zhodnocení .....	444
7 ZÁVĚR.....	466
8 LITERATURA.....	48
9 PŘÍLOHY.....	49

## ÚVOD

Streetball, neboli pouliční basketbal nebo také zvaný černý basketbal je složen ze dvou slov (street=ulice a ball=míč). Je to sportovní hra na jeden koš s nepsanými pravidly, která si každý pořadatel nebo týmy hrající proti sobě předem domluví. Je to ale také sportovní hra, která ovlivňuje miliony lidí na světě a mnohdy i jejich životní styl. Je to sport, který dává možnost uplatnit se každému z nás. Streetball je v České republice poměrně nový sport, který se ovšem v posledních několika letech značně rozšířil. Spousta hráčů si našla cestičku díky propagaci sportovní firmy AND1 a České Streetballové Federace (ČSF) a díky vzestupné tendenci popularity lidí nejen v České republice. Tento zájem se projevuje nejen na návštěvnosti venkovních hřišť, ale také na návštěvnosti webových stránek. Na webové stránce streetball21.cz spolupracující s ČSF byla návštěvnost před dvěma lety třicet návštěvníků denně a dnes je to kolem dvou set návštěvníků denně. Výhodou streetballu je, že ho lze hrát v libovolném množství hráčů počínaje jeden na jednoho až po pět na pět. Je to taková forma basketbalu, která se nabízí v mnoha různých modifikacích a poskytuje potěšení všem lidem.

## 1 CÍLE

Touto prací chceme lehce nahlédnout nejen do historie streetballu a basketbalu, ale také se pokusit tyto sportovní hry zařadit mezi ostatní sporty a popsat ho. Najít kořeny vzniku této sportovní hry, přirovnat ho k basketbalu a stanovit odlišnosti mezi nimi. Pokusit se poodhalit pravidla této sportovní hry a ukázat na další souvislosti. Také zjistit, proč hráči basketbalu přecházejí ke streetballu .

Hlavním cílem této práce je zaměřit se na hráče streetballu, určit jejich typologii, pokusit se odhalit, proč se streetballu věnují.

Také se pokusíme nastínit vývoj streetballu ve světě a v České republice, organizaci a rozvoji turnajů v ní. Zmíníme se o streetballových družstvech, hráčích a pořadatelích soutěží v České republice. Hlavní metodou práce bude dotazník.



## 2 HISTORIE

Než se začneme věnovat historii streetballu, je důležité, abychom začali historií basketbalu. Nemůžeme totiž začít jen tak z ničeho, ale musíme zachytit vznik obroučky (koše) a basketbalového míče jako takového a základy toho krásného pohybu s míčem. Vůbec počátky této sportovní hry mají úzce propleteny kořeny s basketbalem a tím i s jeho vznikem. Začneme tedy od basketbalu jako zasazeného semínka a postupem se dopracujeme přes kmen, větve až k plodu jako ke streetballu .

Obr. č. 1. Dr. James Naismith



Obr. č. 2. Dr. James Naismith



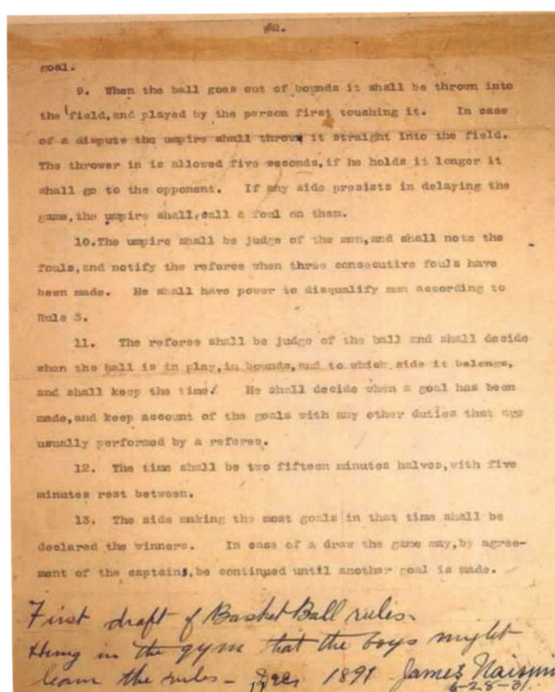
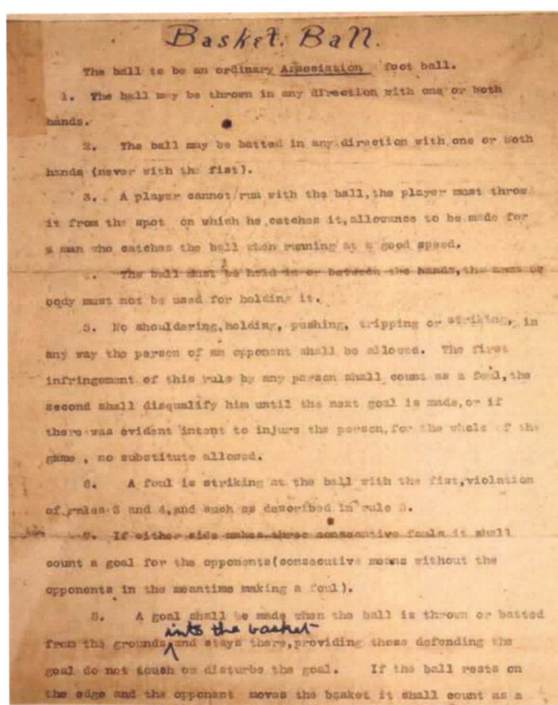
### 2.1 Historie basketbalu

V roce 1891 lektor tělesné výchovy Dr. James Naismith na *International Training school (YMCA) ve Springfieldu* měl za úkol vymyslet kolektivní hru pro své svěřence ragbyového týmu, kterou je možné provozovat za nepříznivého počasí. Tato hra je



měla vyvést z rutinních a nezáživných činností. V této sportovní hře se snažil zaměřit na jiné než silové činnosti a kladl důraz na obratnost, hbitost, cit a týmovou spolupráci. Hráči měli za úkol házet míč do košů postavených na bednách od pomerančů. Samotnému Naismithovi a jeho svěřencům se tato hra zalíbila a tak bylo nutné sestavit základní pravidla. Nechal se inspirovat kanadskou hrou Duck on a Rock, americkým fotbalem, hokejem a dalšími hrami. Nakonec sestavil seznam třinácti základních pravidel, představujících pět hlavních principů, které jsou jakýmsi mustrem dnešních pravidel (Velenský, Karger, 1999, Vencl, 2008).

Obr. č. 3. Třináct původních pravidel basketbalu.



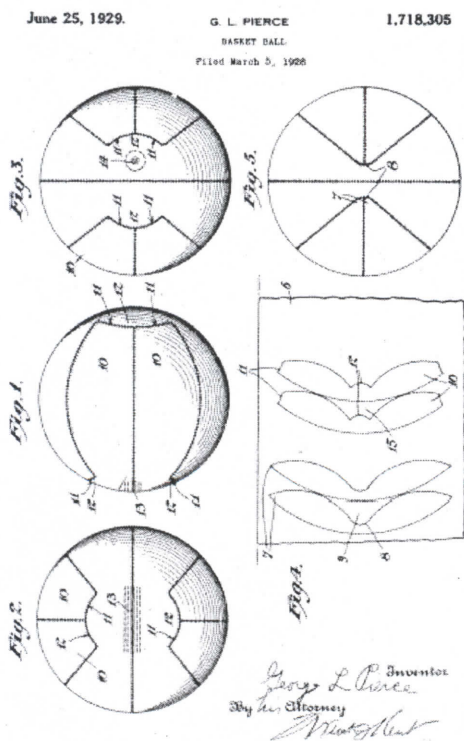
### **Třináct původních pravidel basketbalu (FHM):**

- 1. Míč se smí házet všemi směry jednou nebo oběma rukama.**
- 2. Míč se smí odrážet všemi směry jednou nebo oběma rukama (nikdy ne pěstí).**
- 3. Hráč nesmí běhat s míčem, musí ho odhodit z místa, kde míč chytil. Výjimka se povoluje hráči, který chytil míč v plné rychlosti.**
- 4. Míč se smí držet v rukách či mezi rukama, nesmí se však držet paží a tělem.**
- 5. Není dovoleno vrážení ramenem, držení, strkání, podrážení či udeření soupeře žádným způsobem. První porušení tohoto pravidla kýmkoliv se počítá jako faul, druhé porušení hráče diskvalifikuje ze hry do doby, než je dán příští koš nebo, je-li zřejmý úmysl poranit osobu, na celou hru. Náhradník pak není povolen.**
- 6. Faul je udeření míče pěstí, porušení pravidla 3 a 4 a jak je popsáno v pravidle 7.**
- 7. Pokud se některá strana dopustí tří po sobě následujících faulů, počítá se to jako koš soupeře (po sobě následující znamená, že se soupeř v téže době nedopustil faulu).**
- 8. Koše je docíleno, je-li míč vhozen či odražen od podlahy do koše, kde zůstane, za předpokladu, že obránci se koše nedotknou. Pokud míč zůstane na okraji a soupeř pohne košem, body se počítají.**
- 9. Vlétne-li míč do zámezí, je vhozován zpět do hřiště hráčem, který se ho první dotkne. V případě sporu jej rozhodčí vhodí přímo doprostřed pole. Na vhozování má hráč 5 sekund, pokud drží míč déle, vhadzuje soupeř. Pokud některá strana hru zdržuje, posuzuje to rozhodčí jako faul.**
- 10. Rozhodčí zaznamenává fauly. Upozorňuje hlavního rozhodčího, když se družstvo dopustí tří po sobě následujících faulů. Ten má právo diskvalifikovat hráče podle pravidla 5.**
- 11. Hlavní rozhodčí sleduje míč a rozhoduje, kdy je míč ve hře, kdy v zázemí, které straně patří a měří čas. Rozhoduje, zda bylo dosaženo koše, počítá body a plní všechny další povinnosti, které obvykle rozhodčí vykonává.**
- 12. Hraje se 2x15 minut s pětiminutovou přestávkou.**
- 13. Strana, která docílí více bodů, vyhrává. V případě nerozhodného výsledku může hra se souhlasem kapitánů obou družstev pokračovat, dokud nepadne další koš.**

Původně chtěl Naismith umístit na protější straně tělocvičny skříňky ve tvaru čtverce, ale název sportovní hře daly nakonec použité koše od broskví.

Naismith uvedl tuto hru do praxe se svými osmnácti svěřenci, kterým vysvětlil základní pravidla a konečný výsledek této hry skončil 1:0. Basketbal se stal velmi oblíbeným sportem a velmi rychle se rozšířil do dalších škol a sportovních svazů. Z počátku se základní pravidla upravovala, např. počet hráčů byl stanoven na pět v roce 1897. Poprvé však byla pravidla zveřejněna v roce 1892 v kolejném časopise *The Triangle*. V roce 1896 firma *Narraganset Machinery Co.* nahradila dřevěné koše a pletené obruče z drátu železnou obručí a pletenou sítí ve tvaru koše. Síťka měla dno otevřené tak, aby mohl míč volně propadnout. Z počátku se hrálo na koše bez desek a někteří neukáznění diváci dotykem měnili dráhu míče za letu na koš, což vedlo k vyrobení desky o rozměrech 122 x 183 cm. První zápasy se hrály s fotbalovým míčem až do roku 1894, kdy byl vyroben první basketbalový míč firmou specializovanou na výrobu jízdních kol *Overman Wheel Co.* V roce 1947 byl tento míč nahrazen míčem o rozměrech 76 cm po obvodu a hmotnosti 565 – 625 g. Tyto rozměry míče platí dodnes, nevezmeme-li v potaz menší míče pro žákovské kategorie a ženy.

Obr. č. 4. Původní basketbalový míč.





Velmi rychle se začal basketbal šířit i do ostatních koutů světa - Francie 1893, zásluhou Jaroslava Karáska 1897 do Čech, dále Austrálie, Indie a Číny, roku 1900 do Japonska a roku 1901 do Iránu.

V roce 1932 je založena Mezinárodní basketbalová federace (FIBA) v Ženevě zástupci osmi zemí, mezi nimi byla i Československá republika. Profesionální týmy vznikly už v roce 1895 v USA (NEW YORK WANDERERS, BUFALO GERMANS, TRENTON). Premiéru na Olympijských hrách zažil basketbal až v roce 1904 v Saint Louis. Zařazen do Olympijského programu byl v roce 1936 v Berlíně a ženy se dočkaly až v roce 1976 v Montrealu.

Během své historie zaznamenal basketbal velké změny.

Z počátku byla hra klidná a přirozená, postupem času se začalo taktizovat a především se hra zrychlila. Často se stávalo, že taktika zvítězila na úkor atraktivity hry a díky tomu začal basketbal v padesátých letech stagnovat. Tým, který se ujal vedení, začal zdržovat a protihráčům nezbylo nic jiného než faulovat. Výsledky zápasu často končily velice nízkým jedno nebo dvou bodovým rozdílem (18:17) a bylo odpískáno kolem sta faulů během jednoho zápasu. Tyto skutečnosti dovedly tehdejšího prezidenta NBA Mauricia Podoloffa v roce 1954 k zavedení pravidla dvaceti čtyř vteřin na útok. Tímto krokem se podařilo odstranit pasivní hru a znovu zatraktivnit basketbal pro diváky. Dále se v osmdesátých letech zavedlo pravidlo tří vteřin a zavedla se hranice tříbodového území. Zamezilo se blokování sestupného balónu do koše a uznání těchto bodů jako technického koše. Těch malých změn v pravidlech bylo samozřejmě více, ale všechny tyto malé změny pravidel mají jedno společné, vedou k větší dynamičnosti a plynulosti hry (Dobry, Velenský, 1987).

## ***2.2 Historie streetballu***

Pochyby o tom, že streetball vznikl a vzešel z basketbalu snad ani nemohou a nemůžou být. Je nadmíru jasné, že streetball je jakási modifikace basketbalu. Je také zřejmé, že streetball vznikl ve Spojených Státech Amerických, pravděpodobně ve Washingtonu D. C. a New York City v raných dobách dvacátého století. Přesné datum vzniku streetballu však nemůžeme vystopovat. První impulsem a základem této sportovní hry byl jednoznačný a

velmi důležitý důvod rasového podtextu. Přestože se stal basketbal velmi rychle oblíbenou sportovní hrou po celém světě, některým minoritám byl jako profesionálně organizovaný sport zapovězen. To byl jeden z mnoha důvodů, proč se začal basketbal objevovat na ulicích. Takzvaný černý basketbal na ulici podle upravených pravidel (Velenský, 1999).

Hlavní myšlenkou streetballu je přirozený pohyb spojený se svobodou herního projevu. Nezávislost na systému basketbalu a pokynech trenéra, ale naopak projev umění závislého na citu hráče. Koncem druhé světové války se s černochoy jednalo jako s podřadnou rasou a neustále se jim něco zakazovalo. Nemohli navštěvovat stejné školy jako bílí, nemohli chodit do stejných kroužků jako bílí a neustále se jim opakovala věta: „To nesmíš, to nemůžeš“. Bylo pro ně obtížné sehnat práci na úrovni a bydleli v oddělených čtvrtích velkoměst. Toto neustále zakazování, oddělování od bílých a odnímání mnohých práv se oficiálně označovala jako segregace. V těchto oddělených čtvrtích vznikala ghetta. V těchto ghettech se v důsledku nezaměstnanosti a nudy všedního dne scházeli lidé různého věku a pohlaví na různých volných prostranstvích a venkovních hřištích. Zde trávili volné chvíle mimo jiné baseballlem, rugby apod. Na začátku dvacátého století se zde začal hrát basketbal, neboli streetball, nebo také tzv. černý basketbal, pouliční basketbal atd. V této utlačované době neměli hráči černé pleti jinou možnost než jít na tato místa ven na ulici a ukázat něco ze svého umění s balónek právě na těchto venkovních hřištích. Hráči této černé pleti nebyli do „all white leagues“, (tedy liga pouze pro bílé hráče), vpuštěni. Tato segregace byla zvláště silná v jižních státech USA. V padesátých letech dvacátého století nejvyšší soud ve Spojených státech uznal, že segregace ve školství je nelegální. Ale zákony a změny, které měly zrušit segregaci ve všech oblastech každodenního života, přicházely velmi pomalu. Naopak se na úkor této situace rychle rozvíjel streetball. Tyto situace vyústily k založení amatérských lig (Black Basketball League, Washington's Interscholastic Athletic Association). Týmům, kde hráli převážně hráči afroamerického původu, se říkalo „Colorad quints, Negro fives, Colorad fives a nejčastěji Black fives“. Jedním z hlavních cílů těchto organizací bylo zamezení rostoucí kriminality sociálně slabých lidí scházejících se právě v ghettech. Mezi týmy, které se zapsaly do historie streetballu patří: Harlem Renaissance, New York All-Stars, St. Christopher Club, Washington 12 Streeters a také Harlem Globetrotters. Po druhé světové válce vyrazily tyto týmy na turné po světě, aby předvedly svou hru a hrály proti výhradně bílým týmům. Do této doby převládal ve světě názor, že se hráči černé pleti nemohou rovnat mentálně ani fyzicky hráčům bílé pleti. Světové turné bylo komerčního záměru, ale mělo především ukázat světu pravý opak. Black týmy si brzo získaly obdiv a oblibu u spousty diváků bez ohledu na rasový původ. Bylo to pro

diváky úplně něco jiného než basketball bílých. Zažili něco nového, něco do té doby nevídaného. Hra černých nepostrádala rychlost, dynamiku, styl.

V padesátých letech ředitel New York City Parku, Holcomb Rucker, založil streetballový turnaj v Harlemu v New Yorku.

## 3 AKTUÁLNÍ SITUACE VE STREETBALLU

### 3.1 Ve světě

Streetball je jednoznačně nejrozšířenější v Americe, kde také vznikl. Basketbalové kluby tam většinou přijímají až středoškolskou mládež a děti tak s míčem poprvé do kontaktu přicházejí právě na ulicích, venkovních hřištích apod. Výhodou této sportovní hry je především její nenáročnost na prostor, finance a počet hráčů. Basketbalové koše lze najít na mnoha místech, včetně parkovišť a rodinných domů, při hře se tak setkávají lidé různých věkových skupin, výkonnosti, pohlaví a mohou si pravidla dle potřeby upravit. To je další nespornou výhodou tohoto sportu. Spousta dnes slavných hráčů NBA na ulici začínala a mnozí z nich dodnes streetball hrají spolu s basketbalem, případně se ke streetballu po ukončení sportovní kariéry vrací.

Streetball je ovšem populární po celém světě. V Evropě se streetball začal objevovat v 90. let. V roce 1992 se konalo prvních pět velkých turnajů na území Německa. Zájem byl obrovský a streetball se tak začal rozšiřovat i do dalších zemí. Tato sportovní hra je populární i na dalších kontinentech a turnaje se pravidelně pořádají v mnoha zemích.

*Obr. č. 5. Streetballové hřiště v Paříži.*





### 3.1.1 Soutěže

V našem případě hovoříme o turnajích, což je de facto soutěž, která trvá jeden a více dní. Mezi největší turnaje pochopitelně patří ty americké. Nejznámějšími jsou Entertainer's Basketball Classic (velmi populární právě díky účasti hráčů NBA), Boost Mobile Elite 24 Hoops Classic a série turnajů World Streetball Championship. V jiných zemích se turnaje hrají především v hlavních městech (např. mezinárodní turnaj v Budapešti, Varšavě, Moskvě, Bratislavě, Praze, Berlíně) ale i v dalších městech (Eindhoven, Topolčany, Brno, Mnichov). Turnaje jsou mezinárodní a během nich se setkávají nejlepší týmy z mnoha zemí.

### 3.1.2 Družstva

Družstvem, které značně ovlivnilo streetball a jeho propagaci byl Harlem Globetrotters. Jejich hra je spíše exhibiční a je založena na volnosti pohybu, atraktivních akcích, jejich cílem je diváky pobavit a rozesmát. Se svojí show cestují po celém světě a stále mají vyprodáno.

*Obr. č. 6. Harlem Globetrotters.*





Dalšími známými družstvy jsou TexasWestern Miners (jedno z prvních univerzitních družstev, které angažovalo černé hráče, což bylo v historii nevídané) a AND1 (družstvo složené z cca 25 hráčů ovládajících ty nejlepší triky).

Mnohým hráčům z ulice se podařilo uskutečnit pomocí streetballu jejich americký sen. Někteří z nich pocházejí z těch nejhudších poměrů a vyrůstali v prostředí kriminality a drog. Oni si však jako způsob uplatnění našli právě streetball. Mezi ně patří například Tracy Mac Grady a Vince Carter – bratřenci, kteří hráli za domem každý den a dnes oba hrají NBA na té nejvyšší úrovni.

Také streetball zasáhla komercializace. Mnoho značek začalo turnaje a týmy sponzorovat. Hráči se postupně stávají profesionály a někteří jsou také placeni. To sice není zcela v duchu volnosti, se kterou je streetball spojován, ale jistě to přispělo k propagaci streetballu mezi veřejnost.

### **3.2 V České republice**

Podstata streetballu je v České republice známa vlastně poměrně dlouho. Již dříve hráči u nás využívali jako zpestření basketbalového tréninku modifikace streetballu a také jako zjednodušení herní činnosti v basketbalu. Zjednodušení herních činností, průpravná hra, nebo nedostatečný počet hráčů, nebo prostě jen kamarádská hra na konci tréninku už od počátku basketbalu v České republice byly v podstatě začátky streetballu, aniž by si to někdo uvědomoval. Naši otcové a jejich otcové nenazývali tuto hru streetballem, ale čunčou.

V posledních letech se rozrostl počet streetballových hřišť, díky tomu je tato sportovní hra zcela přístupná veřejnosti.

V současnosti u nás existuje značný počet streetballových družstev. Zprvu se jednalo především o bývalé hráče basketbalu, kteří začali dávat dohromady družstva pod různými názvy (Bučos, Banditos, Slezská Bouře, Zero). Prvním a dle dostupných informací stále jediným sponzorovaným družstvem je Xstream Converse. V roce 2006 byl osloven vítěz freestyle soutěže Patrik Nguyen firmou Xstream Converse, aby sestavil streetballové družstvo, které bude hrát právě pod záštitou firmy Xstream Converse.

Hlavní organizací, která zaštituje streetball v Čechách již přes 12 let je Česká streetballová federace (ČSF). Jejím cílem je propagovat a popularizovat basketbal a streetball a přilákat tak ke sportu širokou veřejnost všech věkových kategorií. ČSF je hlavním pořadatelem několika velkých turnajů u nás (Český pohár ve streetballu, Pražský mezinárodní

streetballový turnaj, Pražská streetballová liga atd.). Federace značně podporuje výstavbu nových hřišť a za dobu své činnosti dopomohla k instalaci více než 90 basketbalových konstrukcí na sídlištích a u škol.

### 3.2.1 Soutěže

Mnoho soutěží a turnajů pořádají sami streetballovní nadšenci. Historie těchto turnajů sahá až do roku 1994. Od tohoto roku zde pravidelně pořádala turnaj firma Adidas. Myšlenka na pořádání akce *Adidas Streetball Challenge* vznikla na základě existující tradice veřejných turnajů ve Spojených státech. Později zde začala působit firma Nike se svým *Summer Camp* a streetballovým *Nike 3on3 Basketball*.

Pravděpodobně nejznámějším turnajem u nás je *Český pohár ve streetballu*. Hraje se pravidelně každý rok již 7 let. Hraje se systémem kvalifikačních turnajů v Děčíně, Ostravě, Hradci Králové, Brně a Praze. Do finálového turnaje v Praze se kvalifikuje celkem 16 družstev. Turnaje se mohou zúčastnit i zahraniční družstva, v minulosti se zde objevila družstva například z Německa a Polska. Turnaj je považován za neoficiální mistrovství ČR.

Velmi prestižní událostí je *Pražský mezinárodní streetballový turnaj*. Ten se koná od roku 2003 a účastní se ho 10 nejlepších českých družstev a vítězná družstva národních soutěží v evropských zemích.

Dalším turnajem je *Pražská streetballová liga*. Jedná se o turnaj hraný ligovým systémem na skupiny, každý s každým. I zde se do finálového turnaje kvalifikuje celkem 16 družstev ze základní části.

Obr. č. 7. Logo Pražské streetballové ligy.



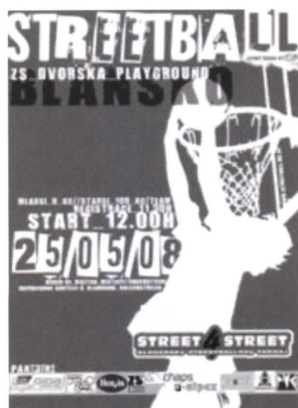
Od roku 1996 se každoročně koná **3 na 3 street Roudnice nad Labem**. Turnaj si i přesto, že se nekoná v Praze, našel mnoho oblíbenců a pravidelně se jej účastní kolem 70 družstev.

Obr. č. 8. Logo turnaje 3 na 3 street Roudnice nad Labem.



14letou tradici má již také streetballový turnaj v Brně Kohoutovicích, 8 let se již každoročně koná oblíbený turnaj v Havlovicích, stejně dlouho se pořádá streetballový turnaj v Trutnově. Zmíňme ještě populární turnaj **STREET 4 STREET** v Blansku, kde se letos bude konat již 10. ročník, jeho součástí je také řada doprovodných soutěží a celý turnaj je podporován místními sponzory.

Obr. č. 9. Logo turnaje STREET 4 STREET v Blansku.





### 3.2.2 Družstva

Nejlepším českým streetballovým družstvem podle výsledků z posledních let je již výše zmiňovaný *Xstream Converse*.

Obr. č. 10. Družstvo *Xstream Converse*- finále Pražské Streetballové ligy 2008.



Jeho zakladatelem je Patrik Nguyen. Ten byl osloven zakladateli a pořadateli Pražské streetballové ligy a šéfredaktorem magazínu o extrémních sportech, který dále spolupracoval s celosvětově známou sportovní značkou *Converse*. Patrik Nguyen tak v roce 2006 dal dohromady hráče, jejichž prioritou bylo především předvést veřejnosti to nejlepší ze streetballu. Ještě v roce 2006 se družstvo zúčastnilo asi 10 streetballových turnajů a vrcholem pak byl turnaj na Hip Hop Kempu v v Hradci Králové.

V roce 2007 byl pro družstvo ještě úspěšnější, sezónu zakončil vynikajícím 4. místem na Pražském mezinárodním streetballovém turnaji. V roce 2008 se družstvo zúčastnilo neuvěřitelných 22 akcí v České republice i v zahraničí. V tomto roce vyhrálo Pražskou streetballovou ligu (turnaj, který se hraje po dobu 2 měsíců a účastní se ho přes 20 týmů). Nutno poznamenat, že *Xstream Converse* se nutně neúčastní jen vrcholných a prestižních turnajů, často hraje i na menších turnajích, kde vládne přátelská atmosféra a jejichž cílem je pobavit diváky a motivovat mladší hráče k tomuto sportu. V tomto roce se družstvo rozrostlo

o další hráče a na některých turnajích měl i více týmů v různých kategoriích. Vrcholem a zatím největším úspěchem družstva Xstream Converse bylo 2. místo na Pražském mezinárodním turnaji. I díky tomuto výsledku bylo družstvo pozváno na další mezinárodní turnaje do Litvy, Estonska a Maďarska. Právě do Maďarska, do Budapešti se družstvo nakonec vydalo a vrátilo se jako vítěz celého turnaje.

Někteří hráči Xstream Converse se také velmi úspěšně účastní individuálních a exhibičních soutěží ve střelbě a ve smečování (slamdunk).

*Obr. č. 11. Soutěž ve smečích, Praha 2008.*



Záznamy nejdůležitějších akcí bylo možné shlédnout na sportovních televizních kanálech. Jejich součástí byly i rozhovory se členy družstva. Bylo napsáno mnoho článků v tisku a na webových stránkách; to vše jistě napomůže větší popularitě tohoto sportu u nás.

Obr. č. 12. Rozhovor pro Českou televizi s Patrikem Nguyenem, Praha 2008.



*Fireball team Teplice* je jediný freestylové družstvo svého druhu a bylo založeno v roce 2005. Jeho myšlenka fireballu vychází ze základů basketbalu, streetballu a freestyle. Je tedy něčím mezi sportem a uměním. Vytváří nadčasovou myšlenku fair-play jak na hřišti, tak i v životě. Základem fireballu však stále zůstává dát koš jakkoli neobvyklým způsobem a předvádět exhibiční zápasy. Vše je založeno na dokonalé sehranosti a načasování.



## **4 PRAVIDLA**

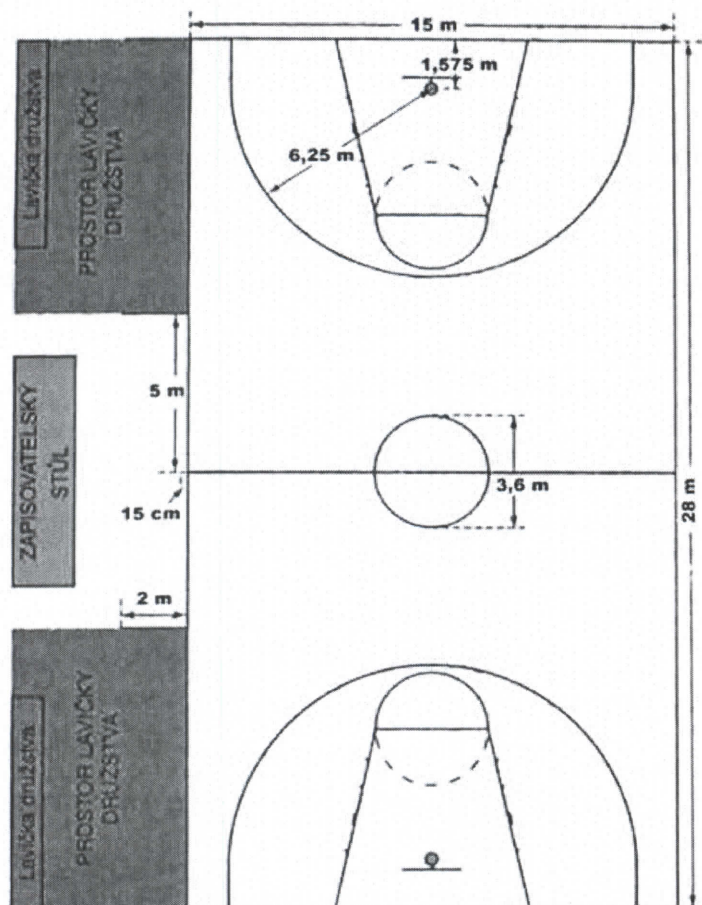
### **4.1 Stručná pravidla basketbalu**

#### **4.1.1 Utkání a hřiště**

Basketbal hrají dvě družstva o pěti hráčích. Hraje se v různých věkových kategoriích a v různých soutěžích. Hrají se jak mužské tak ženské soutěže a to podle oficiálních pravidel basketbalu. Ve světě jsou známa tři pravidla, která se od sebe liší. Jde o pravidla americké profesionální soutěže NBA, pravidla americké univerzitní soutěže NCCA a pravidla Mezinárodní basketbalové federace (FIBA). FIBA pravidelně každé čtyři roky upravuje pravidla. Přizpůsobuje je vývoji basketbalu a komerčním požadavkům. Naposledy vydala platná pravidla v roce 2008. Dnes už se začíná mluvit o spojení pravidel NBA, NCCA a FIBA v jednotná pravidla, která by mohla pomoci odstranit spousty komplikací. I když pravidla jsou v základu stejná, liší se rozměry hřišť, celkovým časem hry, počtem timeoutů atd. Cílem každého družstva je hodit míč do soupeřova koše a zabránit soupeři, aby získal míč pod kontrolu nebo dosáhl koše. Vyhrává to mužstvo, které dá více bodů než soupeř ve stanoveném čase. Utkání je řízeno dvěma nebo třemi rozhodčími, rozhodčími u stolku a eventuálně komisařem.

Hřiště má obdélníkový tvar a jeho rozměry jsou 28m na délku a 15m na šířku. Plocha hřiště je omezena hraničními čarami – koncovými a postranními. Čáry nejsou součástí hrací plochy. Středová čára je rovnoběžná s koncovou čarou. Středový kruh je vyznačen ve středu hrací plochy a má poloměr 1,8m. Čára trestného hodů je rovnoběžná s koncovou čarou. Její vzdálenější okraj je 5,8m od vnitřního okraje koncové čáry a je dlouhá 3,6m. Její střed leží na pomyslné spojnici středů obou koncových čar. Vymezená území jsou plochy hřiště omezené koncovými čarami, čarami trestného hodů a čarami vycházejícími z koncových čar.

Obr. č. 13. Rozměry basketbalového hřiště.



Tříbodové území hřiště je celá plocha hřiště s výjimkou plochy poblíž soupeřova koše, která je vymezena zahrnuje dvě úsečky vycházející z koncové čáry a půlkruh poloměru 1,8m. Koš se skládá z obroučky a sítě s vnitřním průměrem 45cm a síťka je dlouhá 40 až 50cm. Horní hrana obroučky musí být upevněna horizontálně 305cm vysoko nad zemí.





na hřišti, ale má oprávnění hrát a vyloučený hráč, který se dopustil pěti chyb a již není oprávněn hrát.

Každé družstvo se skládá z maximálně 12 hráčů oprávněných ke hře, z trenéra a případně asistenta trenéra a z maximálně pěti osob doprovázejících se speciální odpovědností (manažer, lékař, fyzioterapeut, tlumočník, atd.). Pět hráčů je na hřišti během hrací doby a může být střídáno. O střídání je nutné požádat během oddechového času nebo přestávky. Střídat se může v případě, že míč je mrtvý a hodiny stojí. Je-li dosaženo koše ze hry v posledních dvou minutách čtvrtého období, může hráč vystřídat.

Dres hráčů se skládá z triček jednotné dominantní barvy stejné vpředu i vzadu a trenýrek jednotné dominantní barvy. Každý hráč je číslován na přední a zadní straně triček jasnými čísly stejné barvy kontrastující s barvou triček. Družstva musí užívat čísel od 4 do 15. Národní federace mohou schválit pro své soutěže jiná, maximálně dvojciferná čísla. Družstva musí mít nejméně dvě sady triček (družstvo domácích musí mít světlá trička a družstvo hostů trička tmavá).

Trenér družstva určuje jako zástupce družstva na hřišti kapitána. Ten může komunikovat s rozhodčími během hry a žádat informaci, ovšem pouze tehdy, je-li hra zastavena. V případě podání protestu musí o tomto kapitán ihned po skončení zápasu informovat rozhodčího.

Nejméně 20 minut před začátkem utkání předají trenéři nebo jejich zástupci zapisovateli seznam jmen a čísel členů družstva, kteří mohou hrát a současně jméno kapitána, trenéra a asistenta trenéra. Dokládají se i licence hráčů. Nejméně 10 minut před začátkem utkání pak musí trenér svým podpisem potvrdit jména a čísla svých členů družstva a jména trenérů. Pouze trenér může během hry stát.

#### **4.1.4 Pravidla hry**

Utkání se skládá ze 4 (čtyř) období po 10 (deseti) minutách. Přestávky trvají 2 (dvě) minuty mezi prvním a druhým (první poločas) a třetím a čtvrtým obdobím (druhý poločas) a před každým prodloužením. Přestávka mezi poločasy je 15 (patnáct) minut. Utkání nemůže začít, jestliže jedno z družstev nemá na hřišti nastoupeno pět hráčů připravených ke hře.

Je-li stav utkání na konci hrací doby čtvrtého období nerozhodnutý, utkání bude pokračovat tolika prodlouženími po 5 (pěti) minutách, kolik je potřebné k rozhodnutí utkání.

Alternativní držení nahradilo tzv. rozskok. Ve všech situacích rozskoku se družstva střídají v držení míče k vhazování ze zámezí z místa nejbližšího, kde k situaci rozskoku došlo.

Každé z družstev má právo na oddechový čas (TIME OUT). Oddechový čas trvá 1 minutu a každé z družstev má nárok na dva oddechové časy během první poloviny hrací doby a tři během druhé poloviny a jeden během každého prodloužení. Nevyčerpané oddechové časy se nepřevádějí do dalšího poločasu. Trenér nebo asistent žádají o oddechový čas u stolku zapisovatelů způsobem podle oficiálních pravidel basketbalu. Oddechový čas lze zrušit ještě před jeho zahájením.

Během hry se hraje míčem pouze rukou (rukama) a může být přihrán, hozen, tečován, kutálen nebo driblován v libovolném směru s následnými omezeními. Hráč nesmí běžet s míčem, úmyslně do něj kopat nebo blokovat kteroukoli částí nohy nebo jej udeřit pěstí. Avšak náhodný dotek míče kteroukoli částí nohy není přestupkem.

Koš je dosaženo, když míč padne shora do koše a zůstane v něm nebo jím propadne. Dosažení koše během hry v tříbodovém území má hodnotu dvou bodů, za tříbodovým územím má dosažený koš hodnotu tří bodů a při trestných hodech má každý koš hodnotu jednoho bodu.

Basketbal je všeobecně znám jako bezkontaktní hra. Je-li hra hráčů v rozporu s oficiálními pravidly basketbalu, rozhodčí odpíská přestupek, nebo chybu. Za přestupky jsou považovány taková porušení pravidel, která nejsou trestána osobní chybou hráče (když se hráč nebo míč dostane do zámezí, porušení pravidel o krocích, porušení 3 vteřin držení míče nebo postavení ve vymezeném území, porušení 8 vteřin přechodu do útočného pásma, porušení 24 vteřin na útok, nebo tzv. „přes půl“, kdy hráč s balónem se nesmí dostat zpět z útočné poloviny hřiště přes půlící čáru do obranné poloviny hřiště atd.). Při porušení pravidel přestupkem dostává do držení míč ten tým, který se přestupku nedopustil. Na rozdíl od přestupku je odpískání chyby trestáno osobní chybou hráče, jenž se chyby dopustil. Za chybu je považován nedovolený osobní kontakt se soupeřem. Každý hráč může mít maximálně 5 osobních chyb a po páté osobní chybě je nucen vystřídat bez možnosti návratu zpět do hřiště. Každá osobní chyba hráče se připisuje k jeho týmu celkově a po dosažení čtyřech osobních chyb týmu v každé čtvrtině je družstvo trestáno každou následující chybou dvěma trestnými hody. Dále je za chybu považována oboustranná chyba, nesportovní chyba a technická chyba. Oboustranná chyba je situace, v níž se dva soupeři dopustí chyby vůči sobě navzájem. Osobní chyba se zaznamená každému hráči a míč zůstává v držení toho mužstva, které mělo míč v držení před odpískáním oboustranné chyby. Nesportovní chyba je taková



chyba, která podle mínění rozhodčího není dovoleným pokusem hrát přímo na míč v rámci pravidel ale úmyslně hrát nedovoleným způsobem na hráče. Hráč, který se dopustí dvou nesportovních chyb, musí být diskvalifikován. Porušení nesportovní chyby se trestá *dvěma* trestnými hody a po té má ještě faulované družstvo míč, který vyhazuje se zámezí z poloviny hřiště. Technická chyba je taková chyba, která není způsobena dotykem, ale nevhodným chováním hráče na hřišti nebo na lavičce. Nejčastěji je to porušováno ve smyslu neetického chování, například slovními urážkami nebo slovním napadením ať už rozhodčích, soupeře, nebo diváků (<http://www.cbf.cz/cabr/>).

Zde jsme zkusili popsat stručný výtah oficiálních basketbalových pravidel, který je nutné nastínit a zmínit aspoň v malé formě a pochopit tak odlišnosti pravidel basketbalu od streetballu. Dále nám to pomůže pochopit různorodost těchto dvou sportů a ve finále možná i najít důvody, které vedou hráče basketbalu k přechodu ke streetballu.

## **4.2 Pravidla streetballu**

Základní pravidla streetballu vycházejí z pravidel basketbalu. Musíme zde ale zdůraznit slovíčko a význam tohoto slovíčka „vycházejí“. Jde totiž opravdu jen o základní prvky z pravidel basketbalu. Jde nám především o driblink a porušení pravidla o krocích. Když se nad tím zamyslíme, tak má streetball s basketbalem ještě společný basketbalový (streetballový) míč a dopravení tohoto kulatého zázraku do koše. Z historie basketbalu a z historie streetballu víme, že není pochyb o tom, že streetball vznikl s basketbalu. Co se týče pravidel streetballu, nejde jednoznačně vypsát daná pravidla jako jeden mustr a ani ve světě mezinárodní pravidla podle kterých by se oficiálně hrál streetball zatím nejsou. Na ulici si pravidla domlouvají hráči mezi sebou před zápasem sami, a když se pořádá turnaj ve streetballu, tak pravidla určuje a předem vypisuje pořadatel daného turnaje. Všeobecně jsou to turnaje pořádané pod značkami Reebok, Adidas, Nike, nebo také Converse atd. V České republice je nejvíce turnajů pořádáno Českou streetballovou federací (ČSF), která pořádá turnaje po celé České republice. ČSF vypsala pravidla, podle kterých se hraje na turnajích pořádaných právě ČSF, které jsou vypsány ve dvaceti bodech na webových stránkách této federace (viz obr. č. 18). Jak již bylo na začátku řečeno, zatím nejsou vydána oficiální pravidla streetballu, což ostatně potvrzuje i poslední věta ve vypsáních pravidlech ČSF „ČSF si vyhrazuje právo na změnu pravidel“. Pokusím se napsat pravidla streetballu a rozepsat

nejpoužívanější pravidla a různé modifikace pravidel streetballu, se kterými se můžeme setkat na ulici nejen v České republice, ale také ve světě.

Hrací plocha ke hře streetballu je většinou beton nebo asfalt v ulicích velkoměst nebo jejich předměstí, kde se streetballová hřiště nacházejí. Nemůžeme ovšem očekávat vždy perfektně hladký asfalt, realita nabízí mnohdy děravé povrchy s různou nerovností a neupraveností. Některé velké turnaje jsou dokonce pořádány na parkovištích nákupních center, kde se můžeme setkat s drsnějším povrchem, nebo také s dlažbou jako na turnaji pořádaném ČSF na Václavském náměstí v Praze. Někdy turnaj ohrozí nepříznivé počasí, kde se díky dešti stává z hrací plochy kluziště, kde hrozí velké riziko úrazů, a turnaj se přesune na palubovky tělocvičen. Každoročně se pořádá turnaj v tělocvičně např. v Trutnově, nebo v Bratislavě.

Hřiště je většinou zhruba tak velké jako polovina basketbalového hřiště. Pokud jsou na hřišti nakresleny čáry postranní, koncové, čára tří bodového hodu, čáry vymezeného území, pak nám hra a pravidla zjednoduší. Samozřejmě nesmíme zapomenout na basketbalový koš, který je nedílnou a nepostradatelnou součástí hřiště. Čáry nejsou podmínkou tak jako daná velikost hrací plochy. V podstatě nám stačí koš a kousek rovného a tvrdého plácku.

Hraje se s basketbalovými míči různých značek (MOLTEN, WILSON, RAWLINGS, SPALDINK, KOMPETITION, GALA, MARKWORT, ADIDAS, REEBOK, NIKE). Tak jako se vyrábějí basketbalové míče různých velikostí, např. velikost 7,6, tak se vyrábějí míče z různých materiálů. Materiál může být syntetická kůže, kompozitová kůže, guma atd. Míče jsou podle materiálu určeny pro hru v hale, hru na ulici (street míč, outdoorový míč) anebo také kombinace. Street míč, neboli gumák, je určen pro hru na asfaltu a oproti koženým míčům má lepší odrazové vlastnosti. Byl vytvořen pro hru na ulici, ale pro své odrazové vlastnosti a přilnavosti k ruce se na ulici spíše setkáme s míči určenými do haly.

Vybavení hráčů streetballu jsou kromě koše a kousku povrchu (většinou betonového) také míče, boty, trenýrky, tričko, někdy i potítko či pokrývka hlavy. Hřiště jsou venkovní stálá, nebo nestálá. Stálá hřiště můžeme najít na panelákových sídlištích velkoměst, různých prostorech u rodinných domků a parkovišť. Dá se ve své podstatě říci, kdekoliv kde je pevná konstrukce koše s kouskem pevné podlahy pod širým nebem. Nestálá hřiště jsou taková přechodná hřiště, která se vytvoří za účelem turnaje na prostorných pevných plochách (např. parkovištích velkých nákupních center). Koše jsou improvizované na kolečkách nebo poskládané. Musí se však zajistit proti přepadu závažím, kdyby se na koš někdo pověsil a předejít tak nepříjemným zraněním. Boty jsou dle vlastního uvážení, ale doporučuje se pevná



basketbalová obuv. Trenýrky, tričko a různé doplňky jsou někdy originální skvosty módy a vše je v režii hráčů samotných. Většinou jde o propagaci firmy a osobní styl, který hráč uznává (NIKE, AND1, ADIDAS REEBOK atd.). *Důležité je dodat „co není zakázáno, je povoleno“.* Pokud tedy hrajete jen v trenýrkách, do půl těla obnažení, při slunečném počasí, zůstanete bez povšimnutí a ojedinelí určitě nebudete.

#### **4.2.1 Modifikace streetballu**

Pokud nehrajeme na turnaji, kde jsou předem daná pravidla, tak se na začátku každé hry domluví hráči na pravidlech, podle kterých budou hrát. Pravidla by měla být před každou hrou přesně daná, aby nedocházelo ke konfliktům mezi soupeři, které mohou být občas i hodně vyhrčené.

Streetball může hrát jakýkoliv počet hráčů, počínaje jeden na jednoho (one on one, nebo taky face to face), tři na tři (three on three), atd. Toto rozdělení bývá většinou na turnajích, aby byly rovnocenné podmínky. Samozřejmě hrají jak muži, tak ženy nebo také smíšené týmy. Na ulici, kde se sejde parta nadšenců, není výjimkou hra 2 na 1, 3 na 1, 4 na 3 a různé kombinace těchto počtu hráčů. Hraje se i na ulici na basketbalovém hřišti na dva koše 5 na 5 (five on five). Hra 5 na 5 je v České republice ojedinelá, můžeme se s touto modifikací snad setkat jen jednou ročně v Praze, kde 5 on 5 pořádá Česká streetballová federace. Jde spíše o americkou záležitost. Když je větší počet hráčů na jeden koš než 4 na 4 a to se většinou už nehraje, tak se rozdělí do více družstev, nebo se střídá (Kolář, 2004).

Bezprostředně před utkáním se losuje, komu připadne míč jako prvnímu. Losuje se obyčejným stříháním (kámen, nůžky, papír), nebo se střílí trojka o balón (jeden hráč vystřelí jen jednou z tříbodové vzdálenosti, a pokud dá koš, tak jeho tým získává míč, v opačném případě získává soupeř), nebo se prostě dohodnou a jeden z týmu se vzdá míče, což se na ulici stává běžně. Na některých turnajích má právo prvního míče tým, který je považován za tým domácí. Hráči si jsou vědomi, že nehrají o zlatý pohár na Mistrovství světa, ale že hrají pro radost a potěšení z této hry a proto losování o první míč není tak vyhrčeným prvkem streetballu.

Hrací doba je určena časem nebo body. Nejčastěji se hraje do 11, 16, 21 bodů s tím, že koš má hodnotu jednoho bodu a zpoza tříbodové vzdálenosti hodnotu dvou bodů. Při jednobodovém těsném rozdílu se obvykle hraje podle pravidla rozdílu dvou bodů. Např. když hrajeme do 16 bodů a je stav 16:15 tak se hraje, dokud není rozdíl dvou bodů např. 18:16.

Může se také hrát na čas. Nikde není stanoven čas hrací doby, ale v poslední době se nejvíce používá čas 18 minut hrubého času. Jestliže je po uplynutí hrací doby stav nerozhodný, střílí tři hráči z každého družstva po jednom trestném hodu (začíná domácí tým, nebo se losuje). V případě shodného počtu bodů střílí dále jen jeden hráč z obou týmů po jednom trestném hodu do rozhodnutí. Na mnoha turnajích se používá kombinace hrací doby s cílovými body a hraje se např. do 16 bodů nebo do uplynutí 12 min.

Během hry se střídá při tzv. mrtvém míči, což není nic jiného, než že je hra přerušena. Bývá to po koši, při autu, timeoutu. Střídající hráč (hráč co je střídán, nebo hráč co střídá), většinou se zvýšeným hlasem řekne tak, aby ho všichni slyšeli „STRÍDÁM“, nebo „CHANGE“. Na turnajích bývá stanoven tým ze čtyř hráčů, z čehož tři hráči hrají a jeden je náhradníkem.

Na turnajích je v pravidlech nárok na jeden oddechový čas pro každé družstvo během hry a to v délce 30 sekund. Během oddechového času celkový hrací čas stále běží, a proto se nesmí brát oddechový čas v poslední minutě. Oddechový čas má právo si vzít družstvo, které má v držení míč a to vyslovením „TIME“.

Držení míče-získání míče pod kontrolu po koši bývá nejprojednávanějším pravidlem před začátkem hry. Po dosaženém koši je spousta modifikací, jak dál pokračovat ve hře.

#### **A) Držení míče po dosaženém koši**

1- Po dosaženém koši si bere míč družstvo, které koš dostalo a vyhazuje ze zámezí s tím, že první přihrávka je přihrávkou volnou.

2- Po dosaženém koši si bere míč družstvo, které koš dostalo a vyhazuje ze zámezí s tím, že první přihrávka není přihrávkou volnou.

3- Po dosaženém koši si bere míč družstvo, které koš dostalo a jde za hranici tříbodového území a nechá si míč od soupeře tzv. zkontrolovat (check). Buď míč podá bránícímu soupeři a ten mu ho přihraje zpátky anebo se míče bránící hráč dlaní pouze dotkne a tím dává najevo, že hra může pokračovat, že je jeho tým připraven bránit.

4- Po dosaženém koši si bere míč družstvo, které koš dalo a opět si míč buď přihrává z autu, nebo si ho nechá zkontrolovat. Tento způsob je znám jako „MAKE IT, TAKE IT“.

#### **B) Získání míče ve hře- při doskočení, při chybě, ztrátě útočícího družstva**

1- Když bránící družstvo získá míč ve hře, musí pravidly povoleným způsobem dostat míč do tříbodového území.



2-Když bránící družstvo získá míč ve hře, dostane se pravidly povoleným způsobem nebráněn za tříbodové území a nechá si míč zkontrolovat.

3- Když bránící družstvo získá míč ve hře, stačí jedna přihrávka nebo se případně hraje na dvě přihrávky. Je to velice rychlá modifikace hry a musí si na ni hráči rychle zvyknout, protože než se většinou rozkoukají, tak je konec zápasu.

4- Když bránící družstvo získá míč ve hře, může bez jakéhokoli omezení střílet na koš.

Ve streetballu není rozhodčí a hráči si utkání pískají sami. Protože na turnajích se dnes už hraje o ceny, hra bývá občas vyhocená a hráči se obvykle nedomluví na faulech, bývá přítomen nezávislý pozorovatel. Je to opravdu pozorovatel a není to rozhodčí. Hráči si pískají utkání sami a pouze v případě, že se nemohou domluvit, tak pozorovatel rozhodne. Dále pozorovatel stopuje čas, pokud je hra omezena časem a kontroluje počítaný stav daných bodů. Hráči si pískají utkání sami takovým způsobem, že si hlásí osobní chyby, přešlapy a kroky sami. Jediný rozdíl je v tom, kdo hlásí osobní chyby, jestli je to faulovaný hráč, nebo faulující hráč. Na tomto pravidle se hráči domlouvají sami, pokud není vypsáno v pravidlech pořadatele turnaje. Mohou se také domluvit na tom, že fauly hlásí jak faulovaný tak faulující, nebo nikdo z hráčů nehlásí nic a hlásí pozorovatel. Trestné hody se ve streetballu nestřílejí z jednoho prostého důvodu a to je plynulost hry.

Protože to ve streetballu není jako v basketbale, kde se po páté osobní chybě musí povinně střídát, mohou mít hráči daleko větší počet faulů. Styl hry a hlášení osobních chyb z jedné nebo z druhé strany je vyložene ponecháváno na osobních pocitech hráčů a je vedeno v kodexu etiky a v duchu „fair play“.

V dnešní době se hrají i jiné sportovní hry, které vycházejí právě z basketbalu. Jde především o beachbasket a slamball. Beachbasket se hraje na písku, to znamená bez driblinku, bez 3 bodových čar a čar trestného hodu. Slamball je hra, která se rozvíjí v současné době především ve Spojených Státech Amerických. Jde o hru na 2 koše, okolo kterých jsou rozmístěné malé trampolíny. Jde de facto o mix rugby, gymnastiky a basketbalu (smeče na koš z trampolíny, hráči jsou vybaveni ochrannými pomůckami).

### **4.3 Zásadní rozdíly v pravidlech**

Po přečtení stručných pravidel basketbalu a pravidel streetballu je nadmíru jasné, jaké rozdíly v pravidlech tyto dva sporty nabízejí. Přesto tyto hlavní rozdíly vypíší. Pomůže nám to přesněji vidět odlišnosti v pravidlech a nejen v pravidlech těchto dvou sportů.



**Rozhodčí-** V basketbale jsou dva, tři rozhodčí a právo rozhodčího začíná 20 minut před plánovaným začátkem utkání a končí na konci hrací doby. Má zodpovědnost a moc rozhodovat o všem, co se na hřišti, v hale děje. Ve streetballu rozhodčí není a utkání si řídí hráči sami. Výjimkou jsou turnaje, kde je pozorovatel, který rozhoduje při neshodě dvou týmů v zápase.

**Družstva-** Basketbal se hraje 5 na 5. Na soupisce zápasu může být maximální počet hráčů 12, trenér a asistent trenéra. Streetball se většinou hraje 3 na 3. Tým se skládá ze čtyř hráčů, z čehož tři hrají a jeden střídá.

**Stanovená hrací doba-** Basketbal se hraje na čtyři čtvrtiny, z nichž jedna čtvrtina se hraje na 10 minut. Ve hře jsou různá časová pravidla. Pravidlo 24 vteřin, 8 vteřin, 3 vteřin. Streetball se hraje do 11, 16, 21 bodů, nebo do 18 min. Je také možná kombinace bodů a časového omezení.

**Vybavení-** Basketbal se hraje na dřevěné palubovce v hale na dva koše o rozměrech basketbalového hřiště daného v pravidlech. Zatímco streetball se hraje venku na jeden koš na hřišti přibližně velkém jako polovina basketbalového hřiště. Streetballové hřiště nemusí mít nutně nalajnované postranní čáry, vzdálenost tříbodového hoďu a čáry vymezeného území.

Basketbalisté by měli mít očíslované dresy stejné barvy a streetbalisté nejsou žádnými dresy vázány.

Basketbal je především registrovanou sportovní hrou a také Olympijskou sportovní hrou. Je hrou s oficiálními pravidly a hrou, ze které streetball vzešel (Rón, 1996).

## 5 PROČ STREETBALL A NE BASKETBAL

Obr. č. 15. Streetball v USA.



Jak již bylo v úvodní části práce (kapitola historie streetballu) uvedeno, jeho počátky jsou spojeny především se Spojenými Státy Americkými. Zde se streetballu věnovala mládež na ulici většinou z ekonomických důvodů (nemohli si zkrátka dovolit chodit do basketbalového klubu) nebo z důvodů jeho nenáročnosti z hlediska pravidel, povinností. Také jestli se hráči chtěli uchytit na středních školách, nezbývalo jim nic jiného, než se seznámit s míčem a basketbalovou dovedností a schopností právě na ulici. Ve Spojených Státech Amerických není taková základna basketbalu jako v Evropě. Hráči, kteří přilnuli k tomuto sportu, začínají na ulici, kde kopírují basketbalové dovednosti od zkušenějších hráčů a snaží se předvádět basketbalové prvky nejlepších hráčů světa okoukané z televize.

V České republice je situace trochu jiná. Jen málo hráčů začalo právě s basketbalem na ulici. Většina hráčů začíná s basketbalem již v útlém věku, kde prochází pod prsty kvalifikovaných trenérů. Je jen malá hrstka hráčů, kteří začínali s basketbalovým balónem na ulici, tedy jako streetballisti. Jsou to většinou sportovci jiného zaměření a s basketbalem to prostě chtějí jen zkusit. Mnohdy si chtějí jen vyzkoušet tento druh sportu, zda by je vůbec bavil a první možnost a kontakt s touto hrou je právě na ulici.

Na ulici je tahle překrásná hra pohltí a většina z nich končí v basketbalovém klubu. Je jedno jestli začnou od spodních soutěží a postupují až na kraj svých možností, nebo se na své herní maximum nikdy nedostanou. Jisté je, že basketbalovým klubem projdou a že hra je přestává pomalu bavit a to ne pro sport jako takový, ale pro okolnosti s ním spojené. V mnoha

případech pak zkusí basketbal v jednom nebo ve více družstvech a většinou se pak vracejí na ulici, odkud přišli. Těch okolností, proč se stává basketbal nepopulární je samozřejmě mnoho a jsou svým způsobem propleteny. Je jistě mnoho důvodů, proč hráči basketbalu končí s basketbalem a vracejí se k pouličnímu basketbalu (streetballu).

Těmi důvody můžou být jejich fyzické dispozice a malá pravděpodobnost dotáhnout to na vysokou úroveň. Jejich maximum je někde níž než u talentovaných hráčů. Basketbalové hřiště není zrovna nejmenší a herní kvalita stále roste. Roste i fyzická námaha jako v mnoha dalších sportech. Jsou kladeny větší nároky na rychlost, dynamiku, odraz, přesnost a cit pro hru. Spousta hráčů ale netouží po slávě a nejvyšší basketbalové soutěži, chtějí si jen zahrát pro radost z pohybu a hry. To ale nebere v úvahu moc trenérů a chtějí samozřejmě dostat svůj tým co nejdále. Tlačí na hráče, příležitost dostávají jen ti nejlepší a je na ně vyvíjen psychologický nátlak (nedáš, střídáš). Už to zní dost blbě, hrát pod stresem, když hra by měla být projevem uvolněnosti. Nehledě na to, že dnešní moderní pojetí basketbalu pomaličku přerůstá k silovému sportu. Dnešní top hráči světa mají postavu svalových propozic blížíící se kulturistům a mají kolem dvou metrů. Prostě basketbal se ubírá jinou cestou.

Postupem času se vyvíjela také taktika basketbalu a nacvičené akce a zónová obrana na lehkosti a kráse nepřidala. Basketbal se stal hrou už ne tak záživnou pro diváka jako před tím. Pro samotné hráče se atraktivnost a osobní herní projev také snížil. Evropské pojetí zónové obrany a dokonalých nacvičených akcí dává dojem, že místo hráče tam může být cvičená opička, která dokáže chytnout a přihrát míč. Americké herní pojetí je založeno více na individuálních dovednostech a hrou jeden na jednoho (face to face). Možná proto je záživnější sledovat zápas NBA nebo NCAA oproti Evropskému basketbalu. Na streetballovém hřišti se hráč příliš zbytečně nenaběhá od jednoho koše k druhému a hra se odehrává na jednom koši. Dále má hráč častější kontakt s míčem, soupeři a spoluhráči.

Dalším důvodem můžou být právě pravidla basketbalu. Pravidla basketbalu jsou někdy tak složitá, že hráči samotní mají problém se v nich vyznat. Ne nadarmo se říká, že basketbal je hrou vysokoškoláků. I když by pravidla nebyla tak složitá pro hráče, tak nastává věčný problém v pravidlech a to jsou rozhodčí. Sami rozhodčí pískají ten samý přestupek pokaždé jinak, a kdo jiný by měl pravidla více znát, než oni.

Hodně hráčů se stále věnuje oběma sportům, přesto se najde mnoho z nich, kteří upřednostňují právě hru na ulici. Mezi hlavní důvody rozhodně patří nenáročnost na prostor, tělocvičnu, finance, ale také na čas. V době, kdy hráči nastupují do zaměstnání a zakládají rodiny, většinou není příliš možné, aby nadále absolvovali pravidelné každodenní tréninky ve stejnou dobu. Teda pokud nejsou profesionální hráči a nejsou za basketbal docela slušně



placeni. Hodnota peněz a zajištění životního komfortu je spojena s náročnou prací, a když k tomu dáme rodinu tak moc volného času na své koníčky člověk nemá. Streetball lze naopak hrát kdykoli, s minimálním počtem hráčů, volně přístupné hřiště lze v dnešní době najít téměř kdekoli a tak hráči přecházejí právě ke streetballu. Jsou prostě nevázáni k povinnostem basketbalu a kdykoli mají chuť a čas, tak si zkrátka jdou hodit na venkovní hřiště. Nejsou to však jen tyto důvody. Jak všichni víme, streetball se hraje na ulici. Je-li hřiště dobře situováno, jsou na něm lepší zdravotní podmínky než v hale. Jde nám o čerstvější vzduch, který dýcháme při námaze, pozitivně působí i sluníčko. Stejně jako hráči v Americe, i zde si streetball mnoho lidí oblíbilo právě pro jeho volnost, neomezenost pravidly, možnost projevit svoje individuální dovednosti a pobavit sebe i ostatní. Nemusíme říkat, že pro většinu hráčů je to koníček a náramně se při streetballu odreagují od všedních povinností života. Je to aktivní relaxace. Streetball se vyznačuje čistou hrou, hrou v duchu fair play a všechny tyto aspekty lákají stále více lidí, aby se streetballu věnovali. Hráčům vyhovuje, že nemají předepsáno, kdy a kde mají běžet, komu přihrát, koho zaclonit a kdy vystřelit. Který den trénovat, kdy mají přijít na trénink a kdy na zápas. Kdy mají regenerovat apod. Streetball je o svobodě. Hráč hraje, kdy chce, jak chce, turnajů se účastní, jen pokud chce a má chuť rovnat své síly a dovednosti a má při tom možnost si vybrat z různých modifikací streetballu. Pravidla samozřejmě minimálně na turnajích stanovená jsou, ale většinou po domluvě s hráči a všichni je pak během hry respektují. Ani na turnajích mnohdy nejde o samotný výsledek zápasu jako spíše o setkání s lidmi, které baví stejná hra, o pobavení mezi sebou i pobavení veřejnosti různými triky a dovednostmi. Turnaje jsou občas provázeny různými soutěžemi, typu střeleckých soutěží, soutěž ve smečování (pro diváky a samotné hráče velmi atraktivní podívaná), nebo také Freestyle soutěže. Některé turnaje jsou doprovázeny různými tanečními skupinami (hip hop dance, street dance, break dance atd.) a k tomu je samozřejmě příslušná muzika. Celkově jsou turnaje velmi plné doprovodných akcí, záživné a mnohdy hráči pokračují i po turnaji v dobré náladě dál. To všechno, jsou důvody, proč hráči basketbalu přecházejí na streetball. Nemusí zanechávat basketbalu, protože basketbalová sezóna začíná podzimem a končí jarem. Zatím co streetballová sezóna (dobrovolné turnaje) začíná jarem a končí právě na podzim. Jinak hráči streetballu hrají, pokud jim to počasí dovolí, co nejdéle to jde. To, že je streetball oproti basketbalu každým rokem populárnější dokazují nejen počty pořádaných turnajů a hojná účast na nich, ale také častější přítomnost profesionálních hráčů.

## 5.1 Dotazník

Pro naši diplomovou práci jsme se rozhodli oslovit hráčky a hráče basketbalu a streetballu a zjistit jejich názor na tyto dvě sportovní hry. Vypracovali jsme nestandardizovaný dotazník (viz příloha č. 1), který obsahoval 5 otevřených otázek na téma streetball a basketbal. Dotazník byl distribuován převážně elektronicky přímo hráčkám a hráčům v období leden-únor 2009 (tedy mimo streetballovou sezónu). Osloveno bylo celkem 65 osob, nazpět přišlo 52 vyplněných dotazníků. Všechny bylo možné použít a zpracovat za pomoci počítačových programů (Hendl, 2005). Z dotazníků jsme zjistili názory hráček a hráčů na streetball a eventuálně jejich důvody preference streetballu před basketbalem.

Celých 87% oslovených osob se v minulosti věnovalo či stále věnuje basketbalu a to na různých úrovních (dotazník vyplňovali i někteří hráči a hráčky nejvyšší české soutěže v basketbalu, ale i hráči okresních přeborů a rekreační hráči).

Hlavním důvodem, který hráče a hráčky ke streetballu přivedl, byla právě volnost hry (68%) - myšleno pravidla, pravidelnost tréninku. Významným faktorem se také ukázalo, že se streetball hraje venku, pod širým nebem. Lákavým je pro hráče menší počet hrajících, více se prosazuje individuální hra a individuální dovednosti, kreativita. Dalším důvodem, proč si hráči streetball oblíbili je jeho dostupnost, to znamená možnost hrát téměř kdekoli, kdykoli a s jakýmkoli počtem hráčů. Hráči také vítají rychlejší hru i akce (díky menšímu počtu hráčů a menšímu hracímu prostoru) a v neposlední řadě také fair play, které je pro streetball typickým fenoménem.

Hráči se ke streetballu dostali hlavně díky svým přátelům, kteří je na hřiště přivedli. Sami chtěli zkusit něco jiného, více projevit své dovednosti s míčem či brali streetball jako ideální přípravu na basketbal a jako možnost vyvarování se stereotypu.

Ačkoli (jak bylo uvedeno v jedné z úvodních kapitol této práce) se již v České republice pořádá velké množství turnajů a soutěží ve streetballu, velká část hráčů (39% oslovených) stejně jako turnaje rádo hraje jen pro zábavu a setkání s přáteli. Samotné vítězství a úspěch na turnajích pro ně není tou největší prioritou, 25% dotázaných by se dokonce bez turnajů klidně obešlo.

## 5.2 Vyhodnocení

V předchozí části jsme se věnovali nejčastějším odpovědím hráček a hráčů. Kompletní výsledky dotazníkového šetření přikládáme v příloze.

Výsledky dotazníků skutečně potvrdily naše úvahy. Tedy, že hlavním důvodem, proč se hráčky a hráči věnují streetballu je právě volnost. Volnost hry, pravidel (ačkoli při turnajích i přátelských zápasech jistá základní pravidla pro hru samozřejmě jsou), ale i volnost ve smyslu nenáročnosti na prostor, počet hráčů, přesnou denní dobu, apod. Hráči oceňují menší počet hráčů na hřišti, což v důsledku zrychluje celou hru a umožňuje jiné akce než basketbal a častější kontakt s míčem oproti klasickému basketbalu. Hráči nehrají pod nátlakem, ale hrají uvolněnější, což jim dává radost ze hry. Hráči mohou naplno uplatnit svoji kreativitu, mnohdy se tak stává i na úkor pravidel, ale pro diváky se jedná o nezapomenutelné sportovní zážitky. A právě o zážitky, zábavu ve streetballu jde především. Jak v kolébce tohoto sportu, Spojených Státech Amerických, tak u nás a jistě i v dalších zemích. Jak naše šetření ukázalo, streetballu se zde věnují hlavně bývalí či současní hráči basketbalu. Nicméně s rostoucím počtem hřišť lze pozorovat i velký zájem ze strany veřejnosti, také učitelé tělesné výchovy streetball využívají jako sportovní aktivitu při výuce, dále pak i trenéři jiných sportovních odvětví.

Streetball je bezesporu velmi oblíbeným sportem a jeho popularita rok od roku stoupá. Streetball je stále více podporován jak samotnými hráči, tak různými organizacemi a také tato diplomová práce má za cíl ukázat přednosti tohoto sportu a maximálně jej lidem přiblížit.



## 6 PROČ BASKETBAL A NE STREETBALL

Obr. č. 16. Basketbal.



### 6.1 Náhled do problematiky přechodu hráčů

V tomto případě nelze přímo hovořit o přechodu hráček a hráčů od streetballu k basketbalu. Tyto sporty jsou úzce provázány hráči, kteří se věnují tomuto druhu sportu. Jak bylo řečeno, kdo má co dočinění s basketbalovým míčem, má co dočinění jak s basketbalem, tak se streetballem. Nechci už řešit otázku, kde hráči začínali, jestli v hale nebo na ulici, chci jen ukázat spojení basketbalu se streetballem v hráčích. Většinou se jedná o hráče, kteří, ač „propadli“ streetballu, k basketbalu se stále vracejí, případně je pro ně větší prioritou z různých důvodů. Důvodů je samozřejmě opět víc než dost a já se jich pár pokusím přiblížit.

Jedním z nepopsatelných důvodů je láska k této hře. Přes všechny zápory, co byly o basketbalu oproti streetballu v této práci napsány, jsou cestou srdce k této hře rázem zapomenuty. Dalším z mnoha důvodů je samozřejmě to, že se hráč věnuje basketbalu od útlého věku závodně a streetball je pro něj zpestření tréninku a možnost trénovat a účastnit se turnajů i v létě, tedy mimo hlavní basketbalovou sezónu. V basketbale se pohybují spousty let a právě tady si za ty roky najdou spousty kamarádů a známých. Basketbalové družstvo je složeno z více hráčů, kteří se spolu pravidelně scházejí a musí se nejen důkladněji poznat, ale naučit i tolerovat. Jejich výkon záleží na celém družstvu, sehranosti a závaznosti vůči sobě. Hráči se podporují, pomáhají a snaží už jen pro to, že jejich výkonnost *může ovlivnit*

výsledek zápasu. Motivace podržet svoje družstvo, spoluhráče při vypjatých situacích zápasů je velká. Přes životní povinnosti je právě basketbalové hřiště, právě ty pravidelné tréninky jsou místem, kde se sejít s kamarády. Mimo basketbalovou sezónu se sejít samozřejmě na streetballu. Nebudeme si nic nalhávat, ale striktně daná pravidla a napětí pod právě tím stresem a tlakem mají svoje klady. Je to malá hra nervů a basketbalové situace v posledních minutách zápasu jsou velmi napjaté, jak to vlastně dopadne. O co větší nervy bývají a o co těžší zápas je, o to větší radost a uspokojení z výhry je. Velmi podstatným důvodem je rozhodně fakt, že streetball se hraje venku, tzn., v zimním období se turnaje prakticky nekonají (výjimkou byl například letošní turnaj Indoor Streetball Kingfit, který se konal v lednu v hale TJ Pankrác a účastnilo se ho 18 družstev z celé České republiky) a hráči tak nemají jinou možnost než hrát basketbal v hale. Nicméně už nyní se plánuje větší množství turnajů ve streetballu právě i v zimním období v hale. Basketbal se hraje v hale na palubovce a palubovka oproti venkovnímu asfaltu tlumí nárazy a je tím pádem šetrnější na kloubní zátěž. Naproti tomu novější streetballová hřiště mají povrch gumový a nárazy jsou srovnatelné s palubovkou. Je to ale ojedinělý komfort, na který moc nenarazíte. Pochopitelně nechceme touto prací basketbal odsoudit, koneckonců streetball vzešel právě z basketbalu a ne basketbal ze streetballu a proto se hodně hráčů věnuje oběma sportům, podle chuti a možností. Přesně tyto věty potvrdila i naše studie, ve které hráči uvádějí stejné důvody, proč se basketbalu věnují, jednak jsou jeho aktivními hráči a účastníky soutěží, dále kvůli možnosti hrát jej i v zimě a také jako způsob jak si udržet fyzickou zdatnost a herní dovednosti v období, kdy se nekonají streetballové turnaje. Jde také o jinou taktiku hry, jiné akce než ve streetballu a hráči preferují možnost věnovat se oběma sportům.

## 6.2 Ruzyně Aviators

Obr. č. 17. Logo klubu Ruzyně Aviators.



Jako jeden z příkladů pro tuto kapitolu můžeme uvést družstvo Ruzyně Aviators. Jedná se o basketbalové družstvo, které je složeno z původně streetballového družstva Xstream Converse. Důvodem pro vznik basketbalového družstva byly především – možnost hrát basketbal i po skončení streetballové sezóny, setkávat se i dále s přáteli a zkusit hrát basketbal s citem streetballu. Což není zcela možné, pokud se družstvo účastní basketbalové soutěže. Pokud chce družstvo uspět v soutěži, je nutno hru přizpůsobit basketbalovým pravidlům a taktice. Družstvo Ruzyně Aviators začalo hrát v druhé Pražské třídě. Díky dobrým výsledkům postoupilo do první Pražské třídy, a jelikož to možnosti dovolují, chystá se koupit licenci pro přestup do Pražského Přeboru B. Ačkoli není družstvo typicky basketbalovým družstvem a není vedeno žádným trenérem ani nemá možnost pravidelně několikrát týdně trénovat, podává velmi dobré výkony. Důvodem takových výkonů je právě hra v duchu streetballu. Hra pro diváky. Cílem je si hru, zápas užít, předvést ty nejlepší basketbalové dovednosti. Hráči tohoto družstva upřednostňují streetball, ovšem vzhledem k počasí a minimu turnajů v zimním období se i tak v průběhu roku vracejí k basketbalu a i v něm dokazují, že je možné hrát pro zábavu a požitek ze hry.

Toto družstvo je de facto prvním pokusem, jak přivést streetballové hráče do pětikového basketbalu a nyní jen můžeme sledovat další cestu tohoto družstva. Již nyní je však jasné, že chce-li původně streetballové družstvo uspět i v basketbalové soutěži, je nutné



utlumit demokracii v družstvu, zvolit kapitána a v rámci možností zajistit trenérské vedení, trénovat basketbalovou taktiku a herní akce. Pokud však není ambicí družstva uspět v basketbalu, ale především pobavit diváky i sebe, nemůže s úspěchem v klasickém basketbalu proti kvalitním hráčům počítat.

Přestože se streetballovým stylem hry v basketbalu není pravděpodobně velká naděje postoupit příliš vysoko, ozývají se další hráči, kteří mají zájem být v týmu Ruzyně Aviators.

Stejně jako v letní sezóně je družstvo Xstream Converse typickým představitelem hry fair play, stejně tak je takovým družstvem i Ruzyně Aviators v tělocvičně v zimě.

Hra družstva ať už streetballového v létě, tak basketbalového v zimě bude vždy záviset na motivaci hráčů a odhodlání ke streetballovému stylu hry. Takový styl hry pak možná začnou aplikovat i další basketbalové družstva.

*Obr. č. 18. Družstvo Ruzyně Aviators.*



### **6.3 Zhodnocení**

Závěr de facto potvrzuje již úvodní část této kapitoly. Přese všechna pozitiva streetballu má i basketbal své kladné stránky a nelze jednoznačně říci, že je horší či lepší než streetball. I pro hráče streetballu je přínosné vyzkoušet hru dle přísných basketbalových pravidel, pod tlakem trenéra. Sám si pak rozhodne, který styl hry je mu bližší a který



upřednostní, případně se bude věnovat oběma sportům. Rozhodně je těžší přestup od volných pravidel streetballu k rozhodčími řízenému basketbalu. Hráč není zvyklý na jistá omezení a často tak během prvních minut nasbírání značné množství faulů. Na druhou stranu hráč streetballu přináší do basketbalové hry určitou kreativitu, volnější styl hry a další prvky streetballu.

Ideální je určitě propojení obou sportů.

## 7 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce rozhodně nebylo odsoudit basketbal jako takový. Rozhodně je právě basketbal hlavním zdrojem pro další modifikace této hry včetně streetballu. Basketbal ovlivnil významně mnoho hráčů po celém světě a díky němu se hráčky a hráči naučili mnoha dovednostem, pravidlům, atd. Tato práce potvrdila propletenost basketbalu a streetballu. Všichni hráči mají něco společného s oběma sporty. Jinak to ani není možné (vždy je nutné mít alespoň základní povědomí o basketbalových pravidlech a dovednostech, chceme-li hrát na ulici). Čím dál více však hráči inklinují právě ke streetballu, ať už pro jistý únik ze stereotypního tréninku basketbalu nebo pro jeho nesvázanost pravidly, větší možnosti individuálních akcí, apod. Hráčky a hráči streetballu, které jsme oslovili, nám tyto závěry potvrdili. Ani jeden z oslovených respondentů se o streetballu nevyjádřil negativně. Každý hráč si v něm najde něco, co ho baví, co se mu na hře líbí. Totéž nelze říci o basketbalu. Mnoha hráčům vadí přísnost pravidel, rozhodčích, dohled a vedení trenéra. Hráči upřednostňují volnost, týmovou spolupráci, setkání s přáteli.

Streetball si nachází stále více příznivců, což lze pozorovat na účasti týmů na jednotlivých turnajích, jak bylo uvedeno v jedné z úvodních kapitol. To vede ke snaze především České Streetballové Federace k sepsání alespoň základních obecných pravidel streetballu, ačkoli zatím žádná oficiální neexistují. Také množství turnajů rok od roku stoupá a plánují se další důležité soutěže.

V práci jsme vyzdvihli první české streetballové družstvo Xstream Converse. Důvodem byl především styl hry tohoto družstva. Jeho cílem je si hru užít a pobavit sebe i přihlížející diváky a to by mělo zůstat základní myšlenkou této sportovní hry.

I přes rostoucí zájem o streetball bohužel zatím ani ve světě ani v České republice neexistují téměř žádné metodické materiály. Většinou je tedy nutné vycházet z titulů, které se věnují basketbalu a dle nich poté hru upravit. Snad i tato práce přispěje k uvedení do problematiky a bude jistou motivací např. pro učitele tělesné výchovy, trenéry a širokou veřejnost. Basketbalové koše jsou dnes skutečně všude v dosahu a tak se zdá být pro začátek jedinou nutnou investicí basketbalový míč. Proto je tato hra dostupná všem.

Poslední dobou se objevují myšlenky větší komercializace streetballu, oficiální registrace tohoto sportu, dokonce některé idealistické názory mluví i o zařazení streetballu na

Olympijské hry, apod. Dle mého by však tímto streetball ztratil svoji hlavní myšlenku – volnost a potěšení ze hry.

## 8 LITERATURA

1. DOBRÝ, L., VELENSKÝ, E. *Košíková. Teorie a didaktika*. Praha: SPN, 1987.
2. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Portál, Praha 2005
3. CHOUTKA, M., DOVALIL, J. *Sportovní trénink*. Olympia, Praha 1991
4. KOLÁŘ, P. *Sportovní hry ze světa: pravidla a základní metodika vybraných sportovních her*. Praha: Česká asociace Sport pro všechny, Praha 2004.
5. PALMER, CH. *Streetball: All the ballers, moves, slames and shine*. Collins living, 2004.
6. RÓN, F. *Několik rad hráčům streetballu*. BASKET, 3, duben 1996, s.24-25.
7. VENCL, D. *Streetball ve světě a České republice*. Diplomová práce, 2008.
8. VELENSKÝ, M. *Streetball: sportovní hra tříčlenných družstev na jeden koš*. Olympia, Praha 1999.
9. VELENSKÝ, M., KARGER, J. *Basketbal*. Praha: Grada Publishing, 1999.

### INTERNETOVÉ ZDROJE:

- <<http://www.streetball21.com/history.php>> [2008-10-20]
- <<http://www.ballers.sk>> [2008-06-02]
- <<http://www.streetball-mania.cz>> [2008-06-03]
- <<http://www.streetball.com>> [2008-06-15]
- <<http://www.basketball247.co.uk>> [2008-06-22]
- <<http://www.insidehoops.com/streetball.shtml>> [2008-07-02]
- <<http://www.streetballin.net>> [2008-07-02]
- <<http://www.cbf.cz/cabr/>> [2009-03-02]



## 9 PŘÍLOHY

Obr. č. 19. Pravidla České Streetballové Federace (ČSF)

(<http://www.streetball-mania.cz>)

### PRAVIDLA

Hraje se podle platných pravidel basketbalu s těmito doplňky:

- I. Hraje se na jeden koš. Za tým hrají 3 hráči, ostatní jsou náhradníci. Na soupisce týmu může figurovat maximálně 5 hráčů.
- II. Hraje se na 18 minut hrubého času. Pozorovatel hlásí odehraných 10 a 15 minut utkání a také poslední minutu, ve které již nelze vybrat oddechový čas.
- III. V případě nerozhodného výsledku střelí tři hráči z každého družstva po jednom trestném hodu dle pokynů pozorovatele (začíná „domácí“ tým). V případě shodného počtu vstřelených košů střelí již jen jeden hráč z obou družstev po jednom trestném hodu do rozhodnutí.
- IV. Každé družstvo má k dispozici jeden oddechový čas o maximální délce 30 sekund, při němž čas stále běží. Oddechový čas je možno čerpat kdykoliv během hrací doby při držení míče **mimo poslední minutu** utkání.
- V. Družstvu je poskytnuto nejméně 5 minut na rozcvičení společně se soupeřem. Důrazně se doporučuje včasné a řádné rozcvičení z důvodu případných zranění.
- VI. Na začátku utkání má míč v držení ten tým, který je dle rozpisu označen jako „domácí“.
- VII. **Hra začíná podáním míče útočícímu týmu soupeřem (tzv. check míče) za tříbodovou čarou na začátku utkání a po každém úspěšném zakončení.**
- VIII. **Při změně v držení míče spojeném s přerušением hry, tzn. např. po autu, faulu, hraní nohou atd., se nevhazuje zpouza nejbližší pomezí čáry, ale hra začíná z klidu, tzn. dopravením míče za čáru 6, 25 m a jeho podáním bránícím týmem týmu útočícímu (tzv. check míče). Týmy jsou povinny respektovat pravidlo o zdržování a snažit se zahájit hru bez zbytečných odkladů.**
- IX. **Po každé změně v držení míče, při které není přerušena hra (zisk míče při hře, doskok apod.), si musí družstvo, které získalo míč nově pod kontrolu, před zakončením alespoň jednou přihrát nebo předat míč mezi dvěma hráči. Tato přihrávka (předání míče) nemusí nutně proběhnout v nebo do prostoru za tříbodovou čáru!!!**
- X. Každý koš z pole má hodnotu 1 bodu, koš dosažený ze vzdálenosti větší než 6, 25 m má hodnotu 2 bodů – skóre se počítá u stolku pozorovatele. Pozorovatel u stolku má zároveň technický zápis z utkání.
- XI. Ve sporných situacích je jediným zástupcem družstva jeho kapitán.
- XII. Hráči ani pozorovatel nemají právo měnit pravidla. Ve všech sporných situacích je rozhodující názor pozorovatele, který se v těchto situacích stává rozhodčím se všemi pravomocemi s tímto souvisejícími. Případné protesty řeší s konečnou platností na místě zástupce České streetballové federace.
- XIII. **Fauly hlásí faulovaný. Přestupky a porušení pravidel hlásí poškozené družstvo. Ve sporných situacích rozhoduje pozorovatel (viz bod XII.).**
- XIV. **Při každém přestupku nebo chybě (faulu) je míč dopraven za čáru 6, 25 m a podán útočícímu týmu. Pokud je hráč faulován při střelbě a je dosaženo koše, koš platí a faulovaný tým zůstává u míče.**
- XV. **Střídání je povoleno pouze tehdy, když je míč „mrtvý“ (v klidu před tzv. checkem míče), a to bez rozlišení, které družstvo dostane míč k dispozici. Střídající družstvo tuto skutečnost – střídání – zřetelně oznámí všem hráčům a pozorovateli.**
- XVI. **Při úmyslném neodůvodněném zdržování je proti družstvu nařízen oddechový čas. Pokud jej již družstvo nemá nebo zdržuje opakovaně, střelí soupeř jeden trestný hod z čáry 5, 8 m v hodnotě 1 bod. Speciálním případem je zdržování v závěru zápasu (tzn. zejména během poslední minuty).**

Zde může nařídít pozorovatel střelbu trestného hodu až po skončení utkání, aby se předešlo ještě většímu zdržování ve hře.

- XVII. Pokud družstvo opakovaně (úmyslně) fauluje s cílem zamezit soupeři v zakončení, může toto pozorovatel (po předchozím napomenutí) vyhodnotit jako nesportovní chybu (chování) a udělit trestný hod pro poškozené družstvo (i opakovaně).
- XVIII. Pokud se hráč dopustí výrazně nesportovní chyby, hází soupeř jeden trestný hod z čáry 5, 8 m. (Jedná-li se o zvláště hrubý přestupek proti pravidlům, fyzické či velmi hrubé slovní napadení pořadatelů, hráčů či diváků, soupeř hází jeden trestný hod a provinilec je diskvalifikován do konce utkání s okamžitou platností na základě rozhodnutí pozorovatele. O dalším případném postupu (postihu) provinilého hráče (družstva) rozhodne vedení turnaje.).
- XIX. Pozorovatel má při neshodách právo rozhodnout, pokud rozhodnout nemůže, pak se losuje.
- XX. Soutěž se hraje s míči velikosti 7, přičemž domácí družstvo má právo volby míče.

*ČSF si vyhrazuje právo na změnu pravidel. V tomto případě budou všichni kapitáni o změnách informováni.*

Obr. č. 20. Dotazník.

Ahoj,

dokončuji studium na FTVS a jako téma diplomové práce jsem si zvolil streetball. Mým cílem je především zjistit, jaká je motivace hráčů pro streetball. Co je na této hře láká a proč mnoho basketbalistů, ať už bývalých či stále hrajících, přechází ke streetballu nebo ho mají jako doplňkový sport mimo basketbalovou sezónu. A stejně tak, proč se v zimě či během celého roku tito hráči vrací k basketbalu neboť i ten má své kouzlo a výhody...

A jelikož i ty jsi jedním z hráčů (hráček), obracím se na Tebe s prosbou o pár minut, a zodpovězení několika následujících otázek. Můžeš cokoli napsat navíc.

Předem moc děkuji každému.

Marcel Faul (Xstream Converse)

Jméno a příjmení (nepovinné):

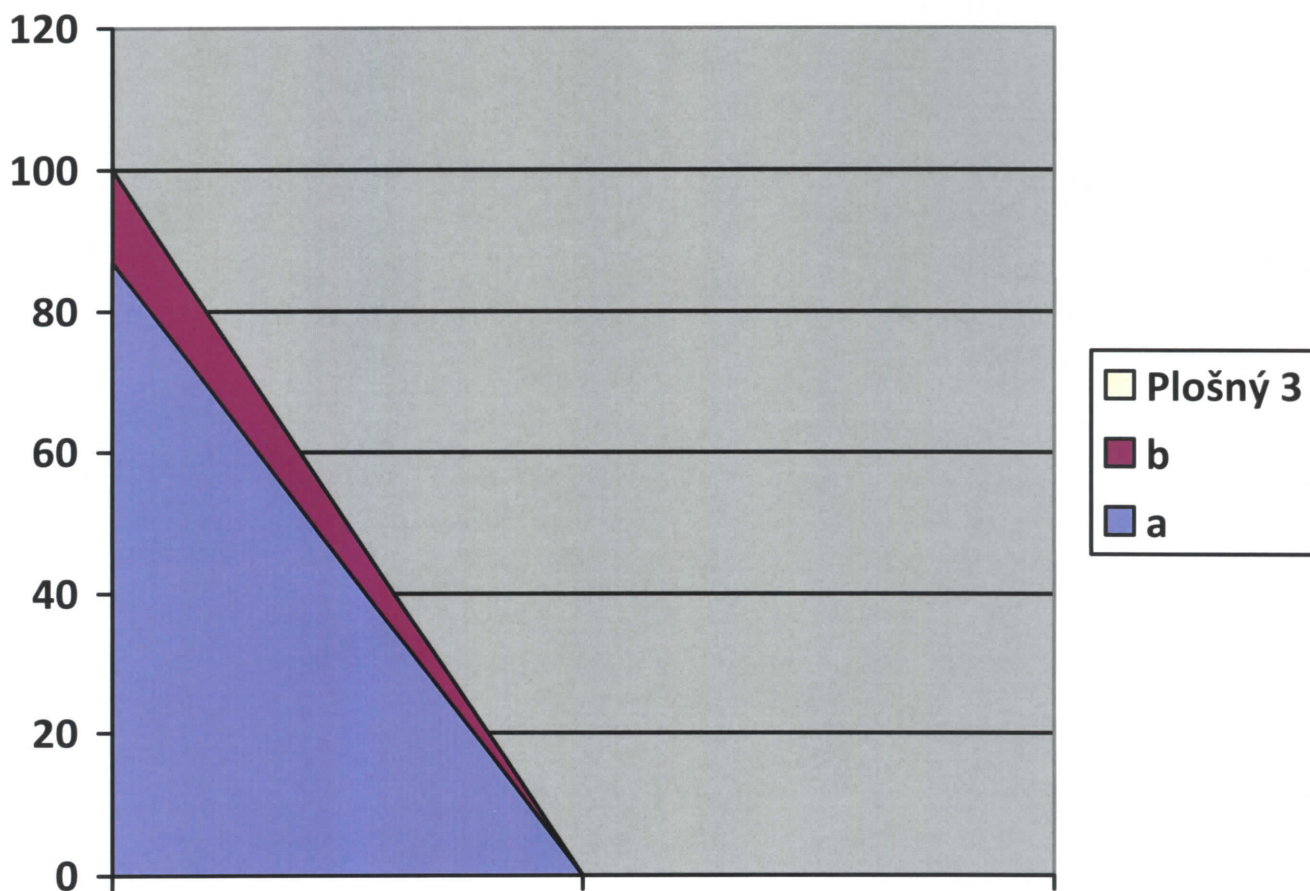
muž / žena (\* smažte nehodící se)

bydliště (město) :

1. Hrál (a) jste nebo hrajete basketbal a na jaké úrovni?
2. Co Vás přivedlo ke streetballu ? (volnost hry i pravidel, možnost hrát kdekoli a kdykoliv, dostupnost, setkání s přáteli při sportu ve volném čase, fair play a další)
3. V čem vidíte hlavní výhody, přednosti streetballu ?
4. Zúčastnili jste se někdy nějakého streetballového turnaje? Nebo preferujete setkání s přáteli na venkovním hřišti v klidu si zaházet na koš, zahrát, pobavit a popovídat.
5. Vracíte se v zimě či během roku k basketbalu? Proč? (nemožnost hrát na venkovních hřištích streetball v zimě, basketbal je prioritou, možnost zlepšení dovedností, prevence stereotypu, atd.)

Obr. č. 21. Počet streetballových hráčků a hráčů, kteří se v minulosti či nyní stále věnují basketbalu.

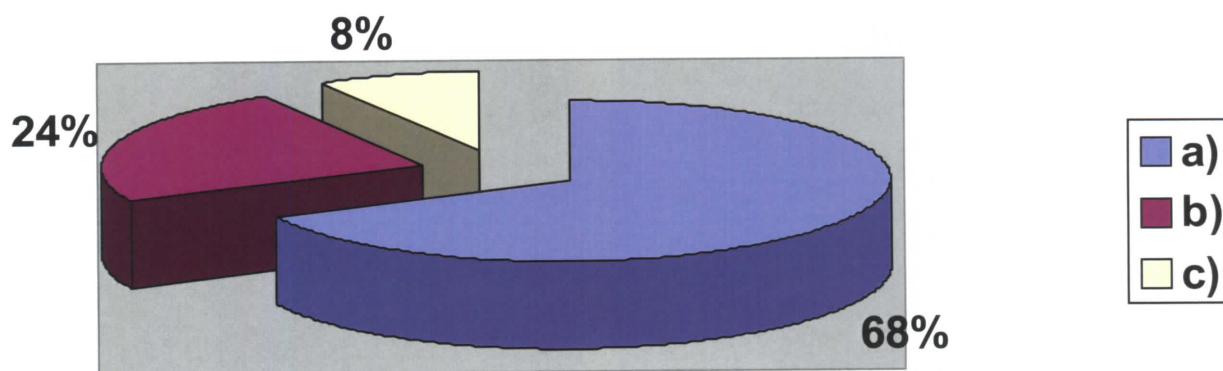
- a) hráčky a hráči hrající aktivně basketbal (87%)
- b) hráčky a hráči, kteří se basketbalu nikdy nevěnovali (13%)





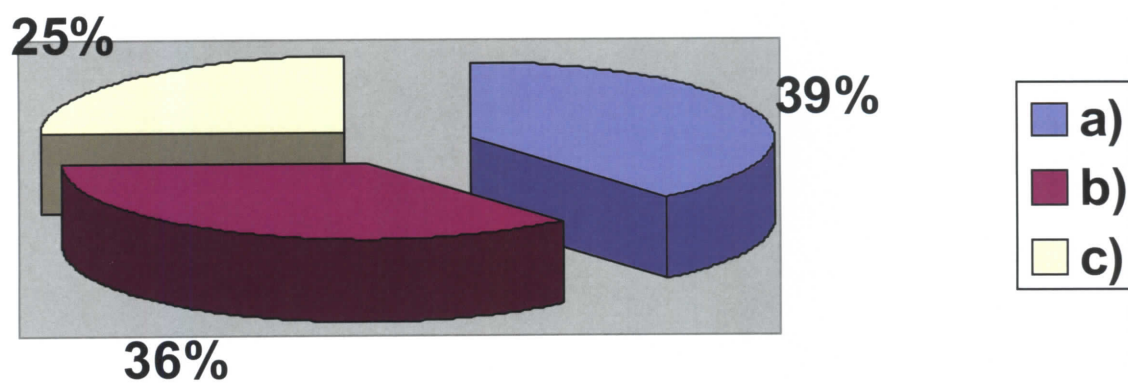
Obr. č. 22. Jaké hlavní přednosti hráčky a hráči spatřují ve streetballu.

- a) volnost hry, pravidel (68%)
- b) větší zapojení do hry (24%)
- c) dostupnost (nenáročnost na prostor, počet hráčů, čas) (8%)



Obr. č. 23. Preferují hráčky a hráči turnaje nebo jen přátelská setkání na hřišti ?

- a) Oboje (39%)
- b) Turnaje (36%)
- c) Přátelská setkání na hřišti (25%)



Obr. č. 24. Proč se hráčky a hráči vrací k basketbalu?

- a) zimní období (53%)
- b) preference basketbalu před streetballem (účast v soutěži) (35%)
- c) monotónnost (12%)

